

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze bakalářské práce

**Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti a její využití ve
vybraném regionu ČR**

Michaela Linhartová

© 2016 ČZU v Praze

Aktivní a pasivní politika zaměstnanosti a její využití ve vybraném regionu ČR

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřena na aktivní a pasivní politiku zaměstnanosti a její využití v regionu Strakonice. Analýza trhu práce a vývoj nezaměstnanosti jsou přiblíženy v letech 2004 – 2014. Struktura uchazečů o zaměstnání a analýza státní politiky zaměstnanosti je zaměřena převážně na období 2011 – 2014.

Z teoretického hlediska je charakterizován trh práce a pojmy, které s ním souvisí. Dále je definována nezaměstnanost, jsou popsány jednotlivé typy a také důsledky, které nezaměstnanost přináší. Jsou zde formulovány jednotlivé nástroje státní politiky zaměstnanosti a nastíněny rizikové skupiny, se kterými se můžeme na úřadu práce setkat.

V praktické části práce je charakterizován region Strakonice a jeho 4 mikroregiony, analyzován trh práce z hlediska nezaměstnanosti, počtu uchazečů či volných pracovních míst. Práce se podrobněji zabývá strukturou uchazečů z hlediska jejich věku, dosaženého vzdělání a délkou evidence na úřadu práce. V neposlední řadě se práce zabývá pasivní a aktivní politikou zaměstnanosti. Závěr této části je věnován vlastnímu výzkumu a to ve formě dotazníkového šetření, následnému zhodnocení aktivní politiky zaměstnanosti v regionu Strakonice a rizikových skupin v této oblasti.

Klíčová slova: Trh práce, nezaměstnanost, typy nezaměstnanosti, státní politika zaměstnanosti, aktivní politika zaměstnanosti, pasivní politika zaměstnanosti, rizikové skupiny, Evropský sociální fond v České republice, region Strakonice, Úřad práce Strakonice

1 Cíl práce a metodika

1.1. Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zhodnocení aktivní politiky zaměstnanosti a uplatnitelnost rizikových skupin v regionu Strakonice. Teoretická část se zabývá celkovou charakteristikou trhu práce a pojmy s ním spojené. Definuje nezaměstnanost, státní politiku zaměstnanosti a rizikové skupiny, se kterými se na úřadu práce můžeme setkat. V praktické části analyzuje trh práce v regionu Strakonice, vývoj nezaměstnanosti a využití nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Dále je proveden výzkum formou dotazníkového šetření se zaměřením na problematiku rizikových skupin.

1.2. Metodika

Teoretická část bakalářské práce vychází ze studia odborné literatury a informačních zdrojů, týkajících se dané problematiky. Je zde použita metoda deskripce, tedy metoda popisná. Praktická část je vytvořena na základě údajů, které byly získány na Úřadu práce ve Strakonici, dále z internetových zdrojů Českého statistického úřadu a Ministerstva práce a sociálních věcí. Výsledky dotazníkového šetření jsou interpretovány ve slovní i grafické podobě.

2 Výsledky a diskuse

2.1. Výsledky

V roce 2014 se průměrná míra nezaměstnanosti v regionu Strakonice pohybovala okolo 7 %. Tento region se řadí na třetí místo a to z pohledu nejvyšší nezaměstnanosti v Jihočeském kraji.

V rámci struktury uchazečů v regionu Strakonice byla na úřadu práce v roce 2014 nejvíce zastoupena skupina ve věku 55 – 59 let. Je zřejmé, že věk uchazečů je významný pro získání pracovní pozice, proto nejrizikovější skupinou jsou právě osoby v tomto věkovém rozmezí. Osoby, které přesáhly 50 let věku, se hůře adaptují, mají problémy se změnou kvalifikace nebo jejím zvýšením, méně se přizpůsobují jiným druhům práce, prostředí a sociálním změnám, stávají se tak neatraktivní i pro zaměstnavatele. Ve stejném roce z hlediska vzdělání bylo nejvíce evidovaných osob odborného vzdělání s výučním listem a základního vzdělání. Uplatnění se na trhu práce tedy závisí na vzdělání. Z toho vyplývá, že lidé s nízkým vzděláním hledají práci obtížněji, než osoby se vzděláním vyšším. Ohledně délky evidence uchazečů bylo zaregistrováno nejvíce osob déle než 24 měsíců, to znamená, že čím déle jsou lidé zaregistrovaní na úřadu práce, tím horší je pro ně uplatnění na trhu práce. Z údajů, získaných na Úřadu práce ve Strakonici bylo zjištěno, že v roce 2014 se 366 uchazečů začlenilo do jedné z rizikových skupin. Z toho lze odvodit závěr, že ať už jsou to absolventi škol, ženy, lidé s nízkým vzděláním, nebo osoby starší 50 let, či jiné osoby, pracovní pozice se pro tyto osoby shání velmi špatně, stejně tak se stávají neatraktivní i pro zaměstnavatele. Pro osoby, které se řadí k rizikovým, není v tomto regionu dostatek pracovních příležitostí. Úřady práce v regionu Strakonice se proto snaží těmto lidem co nejvíce ulehčit situaci a to prostřednictvím jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Z pohledu státní politiky zaměstnanosti je problém řešen pasivní politikou zaměstnanosti ze strany státu. Nejvíce podpor bylo poskytnuto v roce 2011 a to 994 uchazečům o práci bylo vyplaceno 78 523 tis. Kč, v roce 2014 žádalo o podporu 835 osob a stát poskytl těmto osobám 65 965 tis. Kč. Nejvyužívanějšími nástroji aktivní politiky zaměstnanosti v roce 2014 byly rekvalifikace, zaměřené hlavně na určité profese (účetnictví, práce na PC, svářečství atd.) nebo na získání dovedností v praxi. Dále veřejně prospěšné práce, kde byly umístěni hlavně uchazeči rizikových skupin, kteří ocenily

hlavně zapojení do pracovního procesu. V rámci Evropského sociálního fondu, který vytváří programy pro nezaměstnané, se nejvíce uchazečů zapojilo do nástrojů společensky účelných pracovních míst, veřejně prospěšných prací a rekvalifikací.

Ze získaných statistických údajů lze vyvodit, že z 3 475 uchazečů, kteří byli v roce 2014 evidováni na úřadu práce v regionu Strakonice, jich 835 pobíralo podporu v nezaměstnanosti. Dále z celkového počtu uchazečů, se jich celkem 961 zapojilo do některého z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a to i v rámci ESF. Čtvrtina registrovaných osob se tedy zapojila do programů, které jim byly nabídnuty.

Z výsledků vlastního výzkumu a výpovědí dotázaných uchazečů vyplývá, že do rizikových skupin spadá polovina osob. Z hlediska pracovních míst chybí nová pracovní místa a je zde velká míra sezónních prací. Až tři čtvrtiny dotázaných osob se nikdy nezapojily do žádného z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Většina osob tedy nevyužívá nástroje, které jim úřady práce nabízejí a které se snaží o snížení míry nezaměstnanosti. Necelá polovina osob, která se zapojila do rekvalifikačních kurzů, se uplatnila na trhu práce.

2.2. Diskuse

Myslím si, že státní politika zaměstnanosti by měla být co nejvíce finančně podporována a to i ze strany Evropské unie, což se domnívám, že této oblasti je věnována maximální pozornost. Kladně také spatřuji vliv aktivní politiky zaměstnanosti, protože je z mého pohledu přínosnější a účelnější, než pasivní politika zaměstnanosti.

Úřady práce v regionu Strakonice by měly věnovat zvýšenou pozornost pro osoby v rizikových skupinách, protože se nacházejí v nelehké životní situaci. Měly by podrobně zhodnotit situaci každého uchazeče a na základě těchto poznatků poskytovat poradenskou činnost. Pracovníci na úřadech by se měli snažit motivovat uchazeče, nabízet vyhovující zaměstnaní, doporučit možné rekvalifikační kurzy a programy. Za účinný nástroj APZ v této oblasti považuji rekvalifikace. Uchazeči o práci si mohou rozšířit svoji kvalifikaci nebo ji úplně změnit a získat tím pracovní místo v jiném oboru, kde je více pracovních příležitostí.

3 Seznam použitých zdrojů

BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 140 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-16-4.

JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999, 95 s. ISBN 80-7079-635-9.

MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 1.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994, 151 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-901424-9-4.

MAREŠ, Petr (ed.) a Tomáš SIROVÁTKA (ed.). *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 272 s. ISBN 80-210-3048-8.

NĚMEC, Otakar. *Lidské zdroje na trhu práce*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2002, 151 s. ISBN 80-245-0350-6.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie*. Vyd. 2. Praha: Svoboda, 1995, xl, 1011 s. ISBN 802050494x.

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/>